

Analysis of the Relationship between Collaborative Learning and the Promotion of Critical Thinking Based on Ethics: The Mediating Role of Mental Health

Farid Ebis Jabrakhikani¹, H. Galavandi Ph.D.^{2*}

1. Ph.D. Student in Educational Management, Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran.
2. Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran.

Abstract

Background: Critical thinking, by expressing the correct principles of reasoning, causes order and clarity of mind and increases the power of criticism. But in addition, it is effective in creating honesty and good relationships and is affected by them. Therefore, the present study was conducted with the aim of analyzing the relationship between collaborative learning and the promotion of critical thinking based on ethics with regard to the mediating role of mental health in high school students in Babol city.

Method: The present study was descriptive-correlational in terms of method. The statistical population consisted of all high school students in Babol city, 1200 people, of whom 291 were selected as samples using cluster random sampling method. A standard questionnaire was used to collect research data. Correlation and structural equation testing were used to examine the hypotheses using SPSS and SMART-PLS software.

Results: The results showed that collaborative learning had a significant effect on mental health ($r=-0.224$) and collaborative learning had a significant effect on promoting critical thinking based on ethics ($r=0.268$). Also, mental health had a significant effect on promoting critical thinking based on ethics ($r=-0.373$) and there was a significant relationship between collaborative learning and promoting critical thinking based on ethics with the mediating role of mental health ($r=0.116$).

Conclusion: Promoting student interaction in groups will increase students' critical thinking, increase their self-esteem and responsibility, and will have undeniable results in their health.

Keywords: Cooperative learning, Ethically based critical thinking, Mental health

***Corresponding Author:** H Galavandi Ph.D., Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran. Email: h.galavandi@urmia.ac.ir

How to cite: Farid Ebis Jabrakhikani, Galavandi H. Analysis of the Relationship between Collaborative Learning and the Promotion of Critical Thinking Based on Ethics: The Mediating Role of Mental Health. Ethics in Science and Technology. 2025,20(08): 148-154.

Copyright © 2025 Authors. Published by Iranian Association for Ethics in Science and Technology. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license. (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited

تحلیل رابطه یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق: نقش واسطه ای سلامت روان

فرید عبیس جبرخیکانی^۱، دکتر حسن قلاوندی^{۲*}

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

۲. گروه علوم تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۷)

چکیده

زمینه: تفکر انتقادی با بیان اصول صحیح استدلال باعث نظم و روشنی ذهن می‌شود و قدرت نقادی را افزایش می‌دهد. اما علاوه بر آن هم در ایجاد صداقت و حسن روابط مؤثر است و هم از آنها تاثیر می‌پذیرد. از این رو، پژوهش حاضر با هدف تحلیل رابطه یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با توجه به نقش واسطه ای سلامت روان در دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل انجام گرفت. **روش:** پژوهش حاضر از نظر روش توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری آن شامل کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل به تعداد ۱۲۰۰ نفر تشکیل داد که از میان آنها تعداد ۳۹۱ نفر نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه ای بعنوان نمونه انتخاب شدند، جهت جمع‌آوری داده‌های تحقیق از پرسشنامه استاندارد استفاده شد. برای بررسی فرضیه‌ها از آزمون همبستگی و معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار *smart-pls* و *spss* استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد یادگیری مشارکتی بر سلامت روان ($F = -0.224$) اثر معنی دار داشت و نیز یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق ($F = 0.268$) اثر معنی دار داشت. همچنین سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق ($F = -0.373$) اثر معنی دار داشت و بین یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش واسطه ای سلامت روان ($F = 0.116$) رابطه معنی دار وجود داشت.

نتیجه‌گیری: ارتقای تعامل دانش آموزان در گروه‌ها باعث افزایش تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق دانش آموزان و افزایش عزت نفس و مسئولیت پذیری آنها می‌شود و نتایج غیرقابل انکاری در سلامت آنها خواهد داشت.

کلیدواژه‌گان: یادگیری مشارکتی، تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق، سلامت روان

سرآغاز

تفکر انتقادی^۱ نوعی تفکر است که در آن شما درباره آنچه می‌خوانید، می‌شنوید، می‌گویید یا می‌نویسید سوال، تحلیل، تفسیر، ارزیابی و قضاوت می‌کنید. اصطلاح انتقادی از کلمه یونانی *kritikos* به معنای "قادر به قضاوت یا تشخیص" گرفته شده است. تفکر انتقادی خوب در مورد قضاوت قابل اعتماد بر اساس اطلاعات قابل اعتماد است (۱). به کارگیری تفکر انتقادی به معنای منفی نگری یا تمرکز بر عیوب نیست. این به این معنی است که بتوانید تفکر خود را روشن کنید تا بتوانید یک مشکل یا یک اطلاعات را تجزیه کنید، آن را تفسیر کنید و از آن تفسیر برای رسیدن به یک تصمیم آگاهانه^۲ یا قضاوت^۳ استفاده کنید (مثلاً طراحی یک پل، پاسخ به یک نظر یا درک یک انگیزه سیاسی)^۴ (۲).

تعاریف تفکر انتقادی، عناصر آن و فعالیت‌های مرتبط با آن، ادبیات آموزشی چهل سال گذشته را پر کرده است. تفکر انتقادی به عنوان توانایی برای پرسش توصیف شده است. تصدیق و آزمایش مفروضات قبلی تشخیص ابهام؛ بررسی، تفسیر، ارزیابی، استدلال و تأمل؛ قضاوت و تصمیم‌گیری آگاهانه؛ و برای روشن کردن، بیان و توجیه مواضع. در میان تمامی تعاریف ارایه شده تعریفی که مایکل اسکریون و ریچارد پل (۲۰۰۳) به عنوان یک تعریف عملیاتی جامع و مختصر ارایه کرده اند بیش از همه جامع و کامل می‌باشد. از نظر آنها: تفکر انتقادی فرآیند ذهنی منضبط مفهوم‌سازی، بکارگیری، تجزیه و تحلیل، ترکیب و/یا ارزیابی اطلاعات جمع‌آوری‌شده یا تولید شده توسط مشاهده، تجربه، تأمل، استدلال یا ارتباط به‌عنوان راهنمای باور و عمل

نویسنده مسئول: نشانی الکترونیکی: h.galavandi@urmia.ac.ir

است (۳).

بر اساس این تعریف پل الدر چارچوب تفکر انتقادی را چنین ترسیم می کند:

تجزیه و تحلیل تفکر با تمرکز بر بخش ها یا ساختارهای تفکر («عناصر فکر»)

ارزیابی تفکر با تمرکز بر کیفیت («استانداردهای جهانی فکری»)

بهبود تفکر با استفاده از آموخته های خود («ویژگی های فکری»)

گفته می شود افرادی که تفکر انتقادی را به طور مداوم به کار می برند دارای طرز فکر انتقادی هستند، اما هیچ کس به این شکل متولد نمی شود. اینها ویژگی هایی هستند که با تمرین و به کارگیری آموخته و بهبود می یابند.

در زمینه دانشگاهی، تفکر انتقادی بیشتر با استدلال همراه است. ممکن است از شما خواسته شود که به طور انتقادی در مورد استدلال های دیگران فکر کنید یا استدلال های خود را ایجاد کنید. بنابراین برای تبدیل شدن به یک متفکر انتقادی بهتر، باید یاد بگیرید که چگونه:

هدف و زمینه فکری خود را روشن کنید

منابع اطلاعاتی خود را زیر سوال ببرید

شناسایی استدلال^۷

تجزیه و تحلیل منابع و استدلال

ارزیابی استدلال^۸ های دیگران و

استدلال های خود را ایجاد یا ترکیب کنید (۵).

اما آنچه اهمیت دارد این است که تفکر انتقادی باید مبتنی بر اخلاق^۹ باشد. ارتباط بین تفکر انتقادی و اخلاق ارتباط مهمی است، زیرا هر دو مفهوم نقش مهمی در تصمیم گیری و حل مسئله دارند. تفکر انتقادی فرآیند ارزیابی و تجزیه و تحلیل اطلاعات برای رسیدن به نتایج مستدل است، در حالی که اخلاق شامل اصول و استانداردهایی است که رفتار ما را هدایت می کند. هم تفکر انتقادی و هم اخلاق ارتباط تنگاتنگی با هم دارند، زیرا اولی افراد را قادر می سازد تا بین درست و غلط، واقعیت و تخیل تشخیص دهند و درک عمیق تری از مسائل پیچیده ایجاد کنند. با استفاده از مهارت های تفکر انتقادی، افراد می توانند از دیدگاه های گوناگون به معضلات اخلاقی^{۱۰} نزدیک شوند و بر اساس منطق و عقل تصمیمات آگاهانه بگیرند. این رابطه برای کمک به ما در جهت یابی در دنیای اطراف و انتخاب های اخلاقی^{۱۱} مسئولانه ضروری است.

ایجاد حس قوی تفکر انتقادی و آگاهی اخلاقی برای افراد برای تبدیل شدن به شهروندان مسئول و تصمیم گیرندگان بسیار مهم است. وقتی این مهارت ها با هم به کار می روند، به افراد اجازه می دهند تا در بررسی متعادل و منطقی مسائل اخلاقی مختلف شرکت کنند، در نتیجه قضاوت منصفانه و اقدام مسئولانه را در زندگی شخصی و حرفه ای خود ترویج می دهند (۶).

تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با بیان اصول صحیح استدلال باعث نظم و روشنی ذهن می شود و قدرت نقادی را افزایش می دهد. اما علاوه بر آن هم در ایجاد صداقت و حسن روابط و مشارکت اجتماعی^{۱۲} مؤثر است و هم از آنها تاثیر می پذیرد. بنابراین این امکان وجود دارد که

بتوان با تمرکز بر یادگیری مشارکتی تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق را ارتقا داد.

یادگیری مشارکتی^{۱۳} یک رویکرد آموزشی است که شامل گروه های کوچکی از دانش آموزان است که برای دستیابی به اهداف یادگیری مشترک و تکمیل وظایف با هم کار می کنند. در این روش، هر یک از اعضای گروه نه تنها مسئول یادگیری خود هستند، بلکه مسئول کمک به همسالان خود در یادگیری هستند و حس وابستگی متقابل و همکاری را تقویت می کنند. این رویکرد دانش آموزان را تشویق می کند تا در بحث ها شرکت کنند، دیدگاه های مختلف را به اشتراک بگذارند، و از تلاش های یکدیگر حمایت کنند، که منجر به درک بهتر و حفظ مطالب می شود. یادگیری مشارکتی برای ارتقای تعامل اجتماعی، بهبود مهارت های ارتباطی و ایجاد توانایی های کار گروهی طراحی شده است که می تواند به یک محیط کلاس درس مثبت و موفقیت تحصیلی کمک کند (۷). بنابراین یادگیری مشارکتی به نوعی بر سلامت روان اثر گذار است.

سلامت روان^{۱۴} به رفاه عاطفی^{۱۵}، روانی و اجتماعی فرد اشاره دارد که بر نحوه تفکر، احساس و رفتار او در زندگی روزمره تأثیر می گذارد. این بر نحوه مدیریت استرس، ارتباط با دیگران و انتخاب افراد تأثیر می گذارد و نقش مهمی در کیفیت کلی زندگی آنها ایفا می کند. سلامت روانی خوب با حالتی از بهزیستی مشخص می شود که در آن افراد می توانند توانایی های بالقوه خود را درک کنند، با استرس های عادی زندگی کنار بیایند، کار مولد داشته باشند و به جامعه خود کمک کنند. برعکس، مسائل مربوط به سلامت روان می تواند ناشی از عوامل بیولوژیکی، تجربیات زندگی یا سابقه خانوادگی باشد که منجر به شرایطی مانند اضطراب، افسردگی یا سایر اختلالات شود. حفظ سلامت روان شامل جستجوی حمایت، تقویت تاب آوری و اتخاذ راهبردهای مقابله ای سالم برای مدیریت چالش های زندگی است (۸). با توجه به آنچه گفته شد پژوهش حاضر با هدف تحلیل رابطه یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با توجه به نقش واسطه ای سلامت روان در دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل شکل گرفت.

روش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-همبستگی بود که به صورت کمی اجرا شد. جامعه آماری تحقیق کلیه دانش آموزان درس هنر مقطع چهارم متوسطه مبتنی بر آمار ماحوذ از سازمان آموزش و پرورش شهر بابل به تعداد ۱۲۰۰ نفر تشکیل داد. از آنجا که از لحاظ وقت و هزینه، انتخاب تمامی جامعه امکان پذیر نمی باشد، بر اساس جدول نمونه گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) تعداد ۲۹۱ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روش نمونه گیری در این پژوهش به صورت نمونه گیری تصادفی خوشه ای می باشد. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش پرسشنامه یادگیری مشارکتی استیفان چو و باولی، ۲۰۰۷، پرسشنامه سلامت عمومی گلدبرگ (۱۹۷۲) و پرسشنامه تفکر انتقادی کالیفرنیا فاسیون (CCTST) می باشد.

پرسشنامه بر روی ۷۲ دانشجو در هنگ کنگ، ضریب همسانی درونی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش کرد. رایینسون و پرایس (۱۹۸۶) از ۱۰۳ بیمار که قبلاً سخته قلبی کرده بودند خواستند که در دو نوبت به فاصله ۸ ماه، پرسشنامه سلامت عمومی را تکمیل کنند. تحلیل نتایج، ضریب پایایی ۰/۹۰ را به دست داد. تقوی پایایی پرسشنامه سلامت عمومی را براساس سه روش بازآزمایی، دو نیمه کردن و آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار داد که به ترتیب، ضرایب پایایی ۰/۹۳، ۰/۷۰ و ۰/۹۰ را به دست آورد. همچنین در این پژوهش برای مطالعه روایی پرسشنامه سلامت روانی از روش های روایی همزمان و تحلیل عوامل استفاده شده است. روایی همزمان پرسشنامه سلامت عمومی از طریق اجرای همزمان با پرسشنامه بیمارستان میدلسکس (MHQ ۵۵/۰) گزارش شده است.

پرسشنامه تفکر انتقادی کالیفرنیا فاسیون (CCTST)

این پرسشنامه بین سال ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۰ توسط فاشیون و همکارانش ساخته شده است.

پرسشنامه CCTST به سنجش مهارت تفکر انتقادی فرد در پنج بعد می پردازد: ارزشیابی، استنباط، تحلیل، استدلال قیاسی، استدلال استقرایی. این پرسشنامه دارای ۲۴ سوال است. همچنین پرسشنامه تفکر انتقادی کالیفرنیا فاسیون دارای روایی و اعتبار و نمره گذاری می باشد. روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است و پایایی پرسشنامه ۰/۷۹۴ برآورد شد. در پژوهش حاضر، برای تجزیه و تحلیل داده ها از دو نوع آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی) و استنباطی (معادلات ساختاری) با کمک SmartPls - بهره گرفته شد.

یافته ها

یادگیری مشارکتی بر سلامت روان دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل اثر دارد.

پرسشنامه یادگیری مشارکتی: برای سنجش یادگیری مشارکتی از پرسشنامه (۹) استفاده می شود. این پرسشنامه دارای ۱۳ گویه می باشد. این پرسشنامه به دلیل زیر بنای نظری مناسب مورد تایید خبرگان با تخصص موضوعی از روایی محتوایی لازم برخوردار است. طیف سنجش لیکرت (برای هر گزینه کاملاً موافقم ۵، موافقم ۴، نظری ندارم ۳، مخالفم ۲ و کاملاً مخالفم ۱) می باشد. در این پرسشنامه حداقل نمره ۱۳ و حداکثر نمره ۶۵ می باشد. به صورتی امتیاز ۶۵-۴۵: نشان دهنده وجود جو یادگیری مشارکتی در سازمان می باشد. امتیاز ۴۵-۲۵: نشان می دهد که تا حدودی جو یادگیری در سازمان وجود دارد. امتیاز زیر ۲۵: نشان دهنده وجود جو در سازمان است که در آن، یادگیری مشارکتی اتفاق نمی افتد. روایی و پایایی پرسشنامه مطلوب گزارش شده است. محققان پایایی پرسشنامه را ۰/۸۷ بدست آورده است.

پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ-28): پرسشنامه سلامت عمومی اولین بار توسط گلدبرگ (۱۰) تنظیم گردید. پرسشنامه اصلی دارای ۶۰ سؤال است، اما فرم های کوتاه شده ۳۰ سؤالی، ۲۸ سؤالی و ۱۲ سؤالی آن در مطالعات مختلف استفاده شده است. به نظر محققین (ماری و ویلیامز، ۱۹۸۵؛ شمسوند و همکارانش، ۱۹۸۶؛ به نقل از تقوی)، فرم های مختلف پرسشنامه سلامت عمومی از روایی و کارایی بالایی برخوردار است و کارایی فرم ۱۲ سؤالی تقریباً به همان میزان فرم ۶۰ سؤالی است. در این مجموعه فرم ۲۸ سؤالی آن ارائه گردیده است که سؤالات آن در بر گیرنده چهار خرده مقیاس می باشد که هر یک از آنها خود شامل ۷ سؤال می باشند. تمام گویه های پرسشنامه سلامت عمومی دارای ۴ گزینه هستند. دو نوع شیوه نمره گذاری برای این آزمون وجود دارد. یکی روش سنتی است که گزینه ها به صورت (۰-۱-۲-۳) نمره داده می شوند و حداکثر نمره فرد برابر ۲۸ خواهد بود. روش دیگر نمره گذاری، روش لیکرتی است که گزینه ها به صورت (۰-۱-۲-۳) نمره داده می شوند حداقل نمره ۲۸ و حداکثر نمره آزمودنی با این روش در پرسشنامه مذکور ۸۴ خواهد بود (۱۱). معمولاً در اکثر پژوهش ها از روش لیکرت استفاده می شود. گلدبرگ و ویلیامز در ۱۹۸۸ پایایی به روش دو نیمه کردن برای این پرسشنامه را که توسط ۸۵۳ نفر تکمیل شده بود ۰/۹۵ گزارش کردند. چان (۱۹۸۵) پس از اجرای جدول ۱: ضریب همبستگی یادگیری مشارکتی بر سلامت روان

شاخص آماری	متغیر ملاک	سلامت روان		متغیر پیش بین
		ضریب تاثیر	مجدور ضریب تاثیر	تی
یادگیری مشارکتی	۰/۲۲۴**	۰/۰۵۰	۲/۹۰۸	۰/۰۰۴

مشترک است. لذا مبنی بر این که بین یادگیری مشارکتی بر سلامت روان اثر معنی دار دارد، تأیید می گردد.

یافته های جدول (۱) نشان می دهد ضریب همبستگی بین یادگیری مشارکتی با سلامت روان معنی دار است یعنی یادگیری مشارکتی بر سلامت روان (۲۲۴/۰- I) اثر معنی دار دارد. بر اساس ضریب تعیین (I²) ۵ درصد واریانس یادگیری مشارکتی بر سلامت روان

یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق
دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل اثر دارد.

جدول ۲: ضریب همبستگی یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق

ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق				متغیر ملاک
سطح معناداری	تی	مجدور ضریب تاثیر	ضریب تاثیر	شاخص آماری
۰/۰۰۱	۳/۲۹۳	۰/۰۷۲	۰/۲۶۸***	متغیر پیش بین یادگیری مشارکتی

است. لذا فرضیه مبنی بر این که بین یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق اثر معنی دار دارد، تأیید می گردد.

سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق دانش
آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل اثر دارد.

یافته های جدول (۲) نشان می دهد ضریب همبستگی بین یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق معنی دار است یعنی یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق ($r=0/268$) اثر معنی دار دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۷/۲ درصد واریانس یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق مشترک

جدول ۳: ضریب همبستگی سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق

ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق				متغیر ملاک
سطح معناداری	تی	مجدور ضریب تاثیر	ضریب تاثیر	شاخص آماری
۰/۰۰۵	۲/۹۰۴	۰/۱۳۹	-۰/۳۷۳***	متغیر پیش بین سلامت روان

فرضیه چهارم مبنی بر این که بین سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق اثر معنی دار دارد، تأیید می گردد.

سلامت روان رابطه بین یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر
انتقادی مبتنی بر اخلاق دانش آموزان مقطع متوسطه
شهرستان بابل را میانجیگری می کند.
جدول ۴: ضریب همبستگی یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش واسطه ای سلامت روان

یافته های جدول (۳) نشان می دهد ضریب همبستگی بین سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق معنی دار است یعنی سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق ($r=-0/373$) اثر معنی دار دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۱۳/۹ درصد واریانس سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق مشترک است. لذا

سطح معناداری	تی	مجدور ضریب تاثیر	ضریب تاثیر	شاخص آماری	فرضیه
۰/۰۳۲	۲/۱۵۱	۰/۰۰۷	۰/۰۸۳*	یادگیری مشارکتی ← سلامت روان ← ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق	

بحث

یادگیری مشارکتی بر سلامت روان دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل اثر دارد. یافته های جدول (۱) نشان می دهد ضریب همبستگی بین یادگیری مشارکتی بر سلامت روان معنی دار است یعنی یادگیری مشارکتی بر سلامت روان ($r=-0/224$) اثر معنی دار دارد. نتایج این فرضیه با نتایج برخی پژوهش ها (۱۲-۱۸) همسو می باشد. در تبیین این فرضیه می توان گفت یادگیری مشارکتی، رویکرد آموزشی که در آن دانش آموزان برای دستیابی به اهداف مشترک با یکدیگر همکاری می کنند، تأثیر مثبتی بر سلامت روان دانش آموزان دبیرستانی شهرستان بابل دارد. یادگیری مشارکتی با تقویت حس اجتماع و تعلق به دانش آموزان کمک می کند تا روابط حمایتی با همسالان خود ایجاد

یافته های جدول (۴) نشان می دهد ضریب همبستگی یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش میانجی سلامت روان معنی دار است یعنی بین یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش میانجی سلامت روان ($r=0/116$) رابطه معنی دار وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۰/۷ درصد واریانس یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش میانجی سلامت روان مشترک است. لذا مبنی بر این که بین یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش میانجی سلامت روان رابطه معنی دار وجود دارد، تأیید می گردد.

تفکر انتقادی خود را بهبود بخشند و درک بهتری از مسائل اخلاقی داشته باشند

نتیجه گیری

«یادگیری مشارکتی» روشی آموزشی است که در آن دانش آموزان با سطوح مختلف عملکردی در گروه های کوچک مشارکت می کنند و به طور جمعی برای دستیابی به اهداف مشترک یا یافتن راه حل جمعی برای مشکل خاص کار می کنند. در حال حاضر، سیستم آموزشی و فرآیند یادگیری ما به رویکرد فردی محدود نمی شود، بلکه به یادگیری مشارکتی، از جمله فعالیت های متقابل، گسترش یافته است. یادگیری مشارکتی نوعی رابطه بین دانش آموزان ایجاد می کند که وابستگی متقابل مثبت، مسئولیت پذیری فردی، مهارت های بین فردی، مهارت های ارتباطی، خود مدیریتی، مهارت های رهبری و مهم تر از همه تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق شامل پرسیدن سؤالات مناسب و اخلاقی، جمع آوری و مرتب سازی خلاصه اطلاعات مرتبط، ارتباط اطلاعات جدید با دانش موجود، بررسی مجدد باورها، استدلال منطقی و نتیجه گیری قابل اعتماد را گسترش می دهد. نتایج این تحقیق اهمیت یادگیری مشارکتی را برجسته می سازد تا سیاست گذاران بتوانند تغییرات تمریناتی را برای افزودن پروژه ها و فعالیت های مشارکتی در نظام آموزشی ایجاد کنند. ارتقای تعامل دانش آموزان در گروه ها باعث افزایش تفکر انتقادی دانش آموزان و افزایش عزت نفس و مسئولیت پذیری آنها می شود و نتایج غیرقابل انکاری در سلامت آنها خواهد داشت.

ملاحظه های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون؛ سرقت ادبی، رضایت آگاهانه؛ انتشار چندانکه و ... در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفته اند.

واژه نامه

1. Critical thinking	تفکر انتقادی
2. Intentional decision	تصمیم آگاهانه
3. Judgement	قضاوت
4. Political motivation	انگیزه سیاسی
5. Elements of thought	عناصر فکر
6. Global standards of thinking	استانداردهای جهانی فکر
7. Recognizing arguments	شناسایی استدلال
8. Evaluation of argument	ارزیابی استدلال
9. Ethics	اخلاق
10. Ethical dilemma	معضلات اخلاقی
11. Ethical selections	انتخاب های اخلاقی
12. Social cooperation	مشارکت اجتماعی
13. Cooperative learning	یادگیری مشارکتی
14. Mental health	سلامت روان
15. Affective well-being	رفاه عاطفی

کنند که می تواند احساس انزوا و تنهایی را کاهش دهد. این حمایت اجتماعی برای حفظ سلامت روان بسیار مهم است، زیرا شبکه ای از افراد را در اختیار دانش آموزان قرار می دهد که می توانند در زمان های چالش برانگیز کمک، تشویق و درک کنند.

یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل اثر دارد. یافته های جدول (۲) نشان می دهد ضریب همبستگی بین یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق معنی دار است یعنی یادگیری مشارکتی بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق (۲۶۸/۰۳) اثر معنی دار دارد. نتایج این فرضیه با نتایج برخی پژوهش ها (۱۹ و ۲۰) همسو می باشد. در تبیین این فرضیه می توان گفت یادگیری مشارکتی با تقویت روابط اجتماعی و رفتارهای همدلانه می تواند تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق و احترام را ارتقا دهد.

سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل اثر دارد. یافته های جدول (۳) نشان می دهد ضریب همبستگی بین سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق معنی دار است یعنی سلامت روان بر ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق (۳۷۳/۰۳) اثر معنی دار دارد. نتایج این فرضیه با نتایج برخی پژوهش ها (۲۱ و ۲۲) همسو می باشد. در تبیین این فرضیه می توان گفت سلامت روان نقش مهمی در شکل گیری تفکر انتقادی و رفتارهای اخلاقی دانش آموزان دبیرستانی شهرستان بابل دارد. وقتی دانش آموزان از نظر روانی سالم هستند، احتمال بیشتری دارد که در تفکر انتقادی سطوح بالاتری داشته و در این نقد و نظر ملاحظات اخلاقی را مورد توجه قرار دهند. بهزیستی ذهنی یک ذهنیت مثبت را پرورش می دهد، که برای فرآیند نقد ضروری است. دانش آموزانی که از سلامت روانی خوبی برخوردارند، بهتر می توانند تمرکز کنند، واضح تر فکر کنند و با احترام به دیگران نقد و نظر خود را بیان کنند.

سلامت روان رابطه بین یادگیری مشارکتی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان بابل را میانجی گیری می کند. یافته های جدول (۴) نشان می دهد ضریب همبستگی یادگیری سازمانی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش میانجی سلامت روان معنی دار است یعنی بین یادگیری سازمانی با ارتقای تفکر انتقادی مبتنی بر اخلاق با نقش میانجی سلامت روان (۱۱۶/۰۳) رابطه معنی دار وجود دارد. نتایج این فرضیه با نتایج برخی پژوهش ها (۲۳ و ۲۴) همسو می باشد.

پیشنهادات کاربردی این پژوهش را می توان به شرح زیر بیان کرد:

۱. طراحی برنامه های آموزشی: برنامه های آموزشی به گونه ای طراحی شوند که دانش آموزان را به مشارکت فعال تشویق کنند و همچنین مسائل اخلاقی باید به عنوان بخشی از برنامه درسی وارد شوند.
۲. استفاده از روش های تدریس نوین
۳. ارزیابی مستمر و پیوسته عملکرد دانش آموزان و همچنین ارائه بازخورد به آنها می تواند به دانش آموزان کمک کند تا مهارت های

References

- Al-Ghadouni A M. Critical thinking: components, skills, and strategies. *Revista Argentina de Clinica Psicologica*, 2021; 30(2): 1-6. Doi: [10.24205/03276716.2020.4000](https://doi.org/10.24205/03276716.2020.4000)
- Raj T, Mehrotra R, Sharma M. Importance of critical thinking in the education. *World Journal of English Language*, 2022; 12(3): 126. Doi: [10.5430/wjel.v12n3p126](https://doi.org/10.5430/wjel.v12n3p126)
- Mohammad Al-Janabi S A, Mohajeran B. The effectiveness of critical thinking and metacognition on academic success and mental health of students with the mediating role of moral beliefs. *Ethics in Science and Technology* 2024; 19 :43-51
- Talebian L, Sameri M. Impact of training through infographic on ethical reasoning and critical thinking. *Ethics in Science and Technology* 2020; 15 (2) :171-175. Dor: [20.1001.1.22517634.1399.15.2.23.1](https://doi.org/20.1001.1.22517634.1399.15.2.23.1)
- Moradi Mokhles H, Heidari J, Pooti N. Development of ethical education along with the components of critical thinking. *Ethics in Science and Technology* 2018; 13 (3) :8-15. Dor: [20.1001.1.22517634.1397.13.3.2.8](https://doi.org/20.1001.1.22517634.1397.13.3.2.8)
- Mozaffari S M, Soleimanpour J, Khalkhali A. Educational ethics: The role of the democratic school in primary education. *Int. J. Ethics Soc* 2022; 4 (2) : 20-26. Doi: [10.52547/ijethics.4.2.20](https://doi.org/10.52547/ijethics.4.2.20)
- Jirdehi M M, Asgari F, Tabari R, Leyli E K. Study the relationship between medical sciences students' self-esteem and academic group learning of Guilan university of medical sciences. *Journal of education and health promotion*, 2022; 7(1): 52. Doi: [10.4103/jehp.jehp_136_17](https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_136_17)
- Hyseni Duraku Z, Hoxha L. Self-esteem, study skills, self-concept, social support, psychological distress, and coping mechanism effects on test anxiety and academic performance. *Health Psychology Open*, 2022; 5(2): 2055102918799963. Doi: [10.1177/2055102918799963](https://doi.org/10.1177/2055102918799963)
- Van Ryzin MJ, Low S, Roseth CJ, Espelage D. A longitudinal process model evaluating the effects of cooperative learning on victimization, stress, mental health, and academic engagement in middle school. *International Journal of Bullying Prevention*, 2024; 6(1): 41-52. Doi: [10.1007/s42380-022-00140-y](https://doi.org/10.1007/s42380-022-00140-y)
- Tus J. Self-concept, self-esteem, self-efficacy and academic performance of the senior high school students. *International Journal of Research Culture Society*, 2023; 4(10): 45-59. Doi: [10.6084/m9.figshare.13174991.v1](https://doi.org/10.6084/m9.figshare.13174991.v1)
- Mohamed S A E F. Relationship between emotional intelligence and self-esteem among nursing students. *Egyptian Nursing Journal*, 2018; 16(2): 53. Doi: [10.4103/ENJ.ENJ_2_19](https://doi.org/10.4103/ENJ.ENJ_2_19)
- Mahar AM. To evaluate the effectiveness of using the cooperative learning method in learning mathematics and increasing self-esteem in first grade middle school students. [M.A. thesis]. Institute of Higher Education, Sciences and Education, Iran. 2023. (In Persian).
- Jalali D, Nazari A. Effects of social learning model training on self-esteem, self-confidence, self-assertiveness and academic achievement in third grade students of intermediary schools. *RBS* 2009; 7 (1). Dor: [20.1001.1.17352029.1388.7.1.4.7](https://doi.org/20.1001.1.17352029.1388.7.1.4.7)
- Mohammadabadi M, Jabari N, Karimi M. The effect of life skills training on general health and self-esteem of student. *Educational Technologies in Learning*, 2017; 3(12): 47-69. doi: <https://doi.org/10.22054/jti.2020.6820.1107>
- Hormozi Aref A. Investigating the relationship between collaborative learning and self-esteem. 1st National Conference on New Skills in Psychology and Educational Sciences, Tehran. 2023. (In Persian).
- Emami T, Feisali E, Fallah R, Rezaei F. Investigating the effect of collaborative learning method on self-esteem. 1st International Conference of Top Teachers and Leading Schools in the Third Millennium, Bushehr. 2023. (In Persian).
- Ghalenoei M. Investigating the relationship between collaborative learning and mental health of elementary school students in Zahedan. 9th National Conference on Modern Research in Education, Psychology, Jurisprudence and Law, and Social Sciences, Shirvan. 2022. (In Persian).
- Schulze C. Cooperative learning in physical education increases self-esteem in fourth graders. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 2022; 8(3). Doi: [10.46827/ejpe.v8i3.4272](https://doi.org/10.46827/ejpe.v8i3.4272)
- Sharma M, Doshi B, Verma M, Verma A. Strategies for developing critical-thinking capabilities. *World Journal of English Language*, 2022; 12(3): 117. Doi: [10.5430/wjel.v12n3p117](https://doi.org/10.5430/wjel.v12n3p117)
- Mansoor F. Critical thinking: frameworks and models for teaching. *English Language Teaching*, 2025; 7(7): 141-141. Doi: [10.5539/elt.v7n7p141](https://doi.org/10.5539/elt.v7n7p141)
- Karbalaei A. Critical thinking and academic achievement. *Íkala, Revista de Lenguaje y Cultura*, 2012; 17(2): 121-128. Doi: [10.17533/udea.ikala.10948](https://doi.org/10.17533/udea.ikala.10948)
- Indrašienė V, Jėgelevičienė V, Merfeldaitė O, Penkauskienė D, Pivoriene J, Railienė A, Sadauskas J, Valavičienė N. The value of critical thinking in higher education and the labour market: the voice of stakeholders. *Social Sciences*, 2021; 10(8): 286. Doi: [10.3390/socsci10080286](https://doi.org/10.3390/socsci10080286)
- Shamboul H. The importance of critical thinking on teaching learning process. *Open Journal of Social Sciences*, 2022; 10(1): 29-35. Doi: [10.4236/jss.2022.101003](https://doi.org/10.4236/jss.2022.101003)
- Lloyd M, Bahr N. Thinking critically about critical thinking in higher education. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 2010; 4(2). Doi: [10.20429/ijstl.2010.040209](https://doi.org/10.20429/ijstl.2010.040209)